Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

14. märts 2019*

Eelotsusetaotlus – Tarbijakaitse – Ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes – Direktiiv 93/13/EMÜ – Artikli 1 lõige 2 – Artikli 6 lõige 1 – Välisvaluutapõhine laenuleping – Kursivahe – Tühiseks tunnistatud ebaõiglase tingimuse asendamine õigusnormi sättega – Valuutarisk – Lepingu edasikehtimine pärast ebaõiglase tingimuse tühistamist – Riigisisene õiguse ühtse tõlgendamise süsteem

Kohtuasjas C-118/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Budai Központi Kerületi Bírósági (Buda linnaosa kohus, Ungari) 9. jaanuari 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 7. märtsil 2017, menetluses

Zsuzsanna Dunai

versus

ERSTE Bank Hungary Zrt,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president A. Prechal (ettekandja), kohtunikud F. Biltgen, J. Malenovský, C. G. Fernlund ja L. S. Rossi,

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– ERSTE Bank Hungary Zrt, esindaja: *ügyvéd* T. Kende,

– Ungari valitsus, esindaja: M. Z. Fehér,

– Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,

– Euroopa Komisjon, esindajad: A. Tokár ja A. Cleenewerck de Crayencour,

olles 15. novembri 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: ungari.

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada 30. aprilli 2014. aasta kohtuotsuse Kásler ja Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282) resolutsiooni punkti 3, Euroopa Liidu tunnustatud pädevust tagada tarbijakaitse kõrge tase ning selliseid ELi õiguse aluspõhimõtteid nagu võrdsus seaduse ees, diskrimineerimise keeld, õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õigus õiglasele kohtulikule arutamisele.

2 Taotlus on esitatud Zsuzsanna Dunai ja ERSTE Bank Hungary Zrt (edaspidi „pank“) vahelises kohtuvaidluses väidetavalt ebaõiglase lepingutingimuse üle, milles on ette nähtud, et kohaldatav vahetuskurss välisvaluutas nomineeritud laenu väljamaksmisel põhineb panga poolt kohaldataval ostukursil, samas kui laenu tagasimaksmisel kohaldatav vahetuskurss põhineb müügikursil.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 93/38/EMÜ

3 Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993, L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) põhjendustes 13 ja 21 on sätestatud järgmist:

„eeldatakse, et liikmesriikide [õigus- või haldusnormid], millega vahetult või kaudselt määratakse kindlaks tarbijalepingute tingimused, ei sisalda ebaõiglasi tingimusi; seetõttu tundub, et käesoleva direktiiviga ei ole vaja reguleerida tingimusi, mis tulenevad kohustuslikest õigus- või haldusnormidest või rahvusvahelistest konventsioonidest, millega liikmesriigid või ühendus on ühinenud; sõnastus „kohustuslikud [õigus- või haldusnormid]“ artikli 1 lõikes 2 hõlmab ka lepinguosaliste suhtes seadusega ette nähtud korras kohaldatavaid eeskirju, kui ei ole kokku lepitud teisiti;

[…]

liikmesriigid peaksid tagama, et müüja või teenuste osutaja ning tarbija vahel sõlmitud lepingud ei sisaldaks ebaõiglasi tingimusi ning et juhul, kui selliseid tingimusi on siiski seatud, ei oleks need tarbijale siduvad ning leping oleks kõnealustel tingimustel lepinguosalistele siduv ainult juhul, kui seda on võimalik jätkata, ilma et see sisaldaks ebaõiglasi tingimusi“ [täpsustatud tõlge].

4 Sama direktiivi artikli 1 lõige 2 näeb ette järgmist:

„Lepingutingimused, mis põhinevad kohustuslikel [õigus- või haldusnormidel] ning nende rahvusvaheliste konventsioonide sätetel või põhimõtetel, millega liikmesriigid või ühendus on ühinenud, eelkõige transpordi valdkonnas, ei kuulu käesoleva direktiivi reguleerimisalasse.“ [täpsustatud tõlge]

5 Direktiivi 93/13 artikli 3 lõige 1 sätestab järgmist:

„Lepingutingimus, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, loetakse ebaõiglaseks, kui see on vastuolus heausksuse tingimusega ning kutsub esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat.“

6 Nimetatud direktiivi artiklis 4 on sätestatud järgmist:

„1. Ilma et see piiraks artikli 7 kohaldamist, võetakse lepingutingimuse hindamisel arvesse lepingu sõlmimise objektiks oleva kauba või teenuse laad ning viidatakse lepingu sõlmimisel kõigile sellega kaasnevatele asjaoludele ning kõigile teistele kõnealuse või muu lepingu tingimustele, millest see sõltub.

2. Tingimuste õiglase või ebaõiglase iseloomu hindamine ei ole seotud lepingu põhiobjekti mõiste [ega hinna ja tasu sobivusega vastusooritusena pakutavate teenuste või kauba eest], kui kõnealused tingimused on koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles.“ [Tsitaati on parandatud Euroopa Liidu Kohtus, kuna direktiivi eestikeelne tõlge on ebatäpne.]

7 Sama direktiivi artikli 6 lõikes 1 on sätestatud järgmist:

„Liikmesriigid sätestavad, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on […] tarbijaga sõlminud, ei ole [siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel] tarbijale siduvad ning [et leping jääb muus osas pooltele siduvaks, kui see saab kehtida ka ilma ebaõiglase tingimuseta].“ [Tsitaati on parandatud Euroopa Liidu Kohtus, kuna direktiivi eestikeelne tõlge on ebatäpne.]

8 Direktiivi 93/13 artikli 7 lõike 1 kohaselt:

„Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.“

Ungari õigus

Põhiseadus

9 Ungari põhiseaduse (Magyarország Alaptörvénye) artikli 25 lõikes 3 on sätestatud järgmist:

„Kúria [(Ungari kõrgeim kohus)] tagab […], et kohtute õiguse rakendamise praktika on ühtne, ja teeb kohtute jaoks kohustuslikke kohtupraktika ühtlustamise kohtulahendeid.“

Seadus DH 1

10 2014. aasta XXXVIII seaduse, millega nähakse ette teatavad muudatused seoses Kúria (Ungari kõrgeim kohus) kohtulahendiga krediidiasutuste tarbijalaenulepinguid käsitleva kohtupraktika ühtlustamise kohta (Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény) (edaspidi „DH 1 seadus“), § 1 lõikes 1 on sätestatud järgmist:

„Käesolevat seadust kohaldatakse tarbijatega sõlmitud laenulepingutele, mis on sõlmitud alates 1. maist 2004 kuni käesoleva seaduse jõustumiseni. Käesoleva seaduse kohaldamisel on mõiste „tarbijaga sõlmitud laenuleping“ kohaldamisalas mis tahes välisvaluutal põhinev (välisvaluutaga seotud või selles nomineeritud ja Ungari forintites tagasi makstud) või Ungari forintitel põhinev krediidi- või laenuleping või mis tahes kapitalirendileping, mille on sõlminud finantseerimisasutus ja tarbija, kui see hõlmab tüüptingimusi või mis tahes lepingutingimust, milles ei ole eraldi kokku lepitud, sisaldades § 3 lõikes 1 või § 4 lõikes 1 ette nähtud tingimust.“

11 Seaduse DH 1 § 3 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud järgmist:

„1. Tarbijalaenulepingutes on tühised sellised tingimused – välja arvatud eraldi kokku lepitud lepingutingimused –, mille kohaselt finantseerimisasutus valib laenu või liisingu eseme finantseerimiseks mõeldud summa andmisel ostukursi ning tagasimaksmise jaoks müügikursi või laenu väljamaksmise ajal kindlaksmääratud vahetuskursist erineva vahetuskursi.

2. Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, kohaldatakse lõikes 1 osutatud tühise lepingutingimuse asemel nii laenu väljamaksmisele kui ka tagasimaksmisele (sh välisvaluutas määratud laenumaksetele ja kõikidele kuludele, tasudele ja komisjonitasudele) Ungari Keskpanga ametlikku vastava valuuta vahetuskurssi."

12 Nimetatud seaduse artikkel 4 sätestab järgmist:

„1. Tarbijatega sõlmitud krediidilepingutes, milles on ette nähtud võimalus lepingut ühepoolselt muuta, loetakse ebaõiglaseks lepingutingimus – välja arvatud eraldi läbiräägitud lepingutingimus –, mis võimaldab tõsta ühepoolselt intressi, kulusid ja tasusid. […]

2. Lõikes 1 osutatud lepingutingimus on tühine, kui finantseerimisasutus ei ole algatanud tsiviilkohtumenetlust või kui kohus jätab hagi rahuldamata või lõpetab menetluse kohtuasjas, välja arvatud juhul, kui lepingutingimuse suhtes võib alustada hagimenetlust, kuid menetlust ei ole alustatud või see on alustatud, aga kohus ei ole tuvastanud, et lepingutingimus on lõike 2a kohaselt tühine.

2a. Lõikes 1 osutatud lepingutingimus on tühine, kui kohus on tagasiarveldust käsitleva eriseaduse kohaselt järelevalveasutuse poolt omal algatusel avaliku huvi kaalutlustel esitatud hagiavalduse alusel alustatud menetluses tuvastanud selle tühisuse.

3. Lõigetes 2 ja 2a osutatud juhtudel on finantseerimisasutusel kohustus teha tarbijaga tagasiarveldus eriseaduses kindlaksmääratud korra kohaselt."

Seadus DH 2

13 Ungari 2014. aasta XL seaduse, mis käsitleb teatavaid küsimusi, mida reguleerib 2014. aasta XXXVIII seadus, milles on sätestatud ümberarvestuse eeskirjad ja teatavad muud sätted seoses Kúria (Ungari kõrgeim kohus) kohtulahendiga krediidiasutuste tarbijalaenulepingutega seotud ühtse kohtupraktika kohta (Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény) (edaspidi „seadus DH 2"), § 37 lõikes 1 on sätestatud järgmist:

„Pool võib nõuda käesoleva seaduse reguleerimisalasse kuuluvate lepingutega seoses kohtus lepingu või selle sätte tühisuse (edaspidi „osaline tühisus") tuvastamist – olenemata tühisuse põhjusest – ainult siis, kui ta nõuab tühisuse õiguslike tagajärgede (lepingu kehtivaks tunnistamise või kuni otsuse tegemiseni jõusolevaks tunnistamise) kindlaksmääramist. Kui pool seda ei tee – ega kasuta selle puuduse kõrvaldamiseks antud võimalust –, loetakse hagi vastuvõetamatuks ja asja ei või sisuliselt arutada. Kui pool palub kindlaks määrata täieliku või osalise tühisuse õiguslikud tagajärjed, peab ta märkima ka seda, milliste õiguslike tagajärgede kohaldamist ta kohtult taotleb. Õigusliku tagajärje kohaldamise taotlemiseks peab pool esitama sõnaselge nõude, mille suurus on rahaliselt kindlaks määratud ja mis sisaldab ka pooltevahelist ümberarvestust."

Seadus DH 3

14 2014. aasta LXXVII seaduse (az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény) (edaspidi „seadus DH 3“) artiklis 10 on sätestatud järgmist:

„Välisvaluutas nomineeritud või välisvaluutapõhise hüpoteegiga tagatud tarbijalaenulepingute kreeditorist finantsasutus on kohustatud kuni oma [seadusest DH 2] tuleneva ümberarvestuskohustuse täitmise tähtajani konverteerima välisvaluutas nomineeritud või välisvaluutapõhise hüpoteegiga tagatud tarbijalaenulepingu alusel tekkinud või sellest tuleneva kogu võlasumma (sealhulgas välisvaluutas arvestatud intress, tasud, teenustasud ja kulud) forintites nomineeritud laenuks, mis on kindlaks määratud [seadusest DH 2] tuleneva ümberarvestuse alusel, kohaldades järgmisest kahest variandist:

a) Ungari Keskpanga kinnitatud asjaomase välisvaluuta ametlik keskmine vahetuskurss ajavahemikul 16. juunist 2014 kuni 7. novembrini 2014, või

b) Ungari Keskpanga kinnitatud 7. novembri 2014. aasta ametlik vahetuskurss,

seda, mis konverteerimise päeval on tarbija jaoks kõige soodsam“.

15 Nimetatud seaduse § 15/A näeb ette järgmist:

„1. Tarbijalaenulepingu tühisuse (osalise tühisuse) tuvastamiseks või tühisuse õiguslike tagajärgede kohaldamiseks alustatud ja pooleliolevates kohtumenetlustes tuleb käesoleva seaduse forintitesse konverteerimist reguleerivaid eeskirju kohaldada ka tarbijale välisvaluutas või välisvaluutapõhistest tarbijalaenulepingutest tulenevatele võlasummadele, mis on arvutatud [seaduse DH 2] ümberarvestuse eeskirjade alusel.

2. Ümberarvestuse kuupäeva seisuga forintites arvestatud võlasummat vähendatakse tarbija poolt kuni kohtuotsuse tegemiseni tasutud osamaksete võrra.

3. Kui tarbijalaenuleping tunnistatakse kehtivaks, tuleb [seaduse DH 2] alusel tehtud ümberarvestusest tulenevad lepingulised õigused ja kohustused kindlaks määrata käesoleva seaduse sätete alusel.“

Krediidiasutuste seadus

16 1996. aasta CXII seaduse krediidiasutuste kohta (hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény, edaspidi „krediidiasutuste seadus“) § 213 lõikes 1 on sätestatud järgmist:

„Kehtetu on selline tarbijaga sõlmitud eluasemelaenuleping, mis ei sisalda

[…]

c) lepinguga seotud kõiki tasusid, sealhulgas intresse, teenustasusid ja nende aastast suurust, mida väljendatakse protsentides,

[…]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

17 Zs. Dunai sõlmis 24. mail 2007 pangaga välisvaluutapõhise, käesoleval juhul Šveitsi frankides (CHF) laenulepingu, arvestades, et vastavalt lepingu tingimustele tuli laen välja maksta omavääringus, käesoleval juhul Ungari forintites (HUF), kasutades CHF-HUF vahetuskurssi, mis põhines panga poolt sel kuupäeval kohaldataval ostukursil; selle tulemusel saadi 14 734 000 Ungari forinti suurune laenusumma ning sellest tulenev summa Šveitsi frankides oli 115 573. Selles lepingus oli samuti ette nähtud, et laenu tagasimaksed tehakse Ungari forintites, kuid kohaldatav vahetuskurss on panga poolt kohaldatav müügikurss.

18 Lisaks kandis Zs. Dunai ka valuutariski, see tähendab vastavate vääringute vahetuskursi kõikumisest tulenevat riski, mis käesoleval juhul seisnes Ungari forinti olulises odavnemises Šveitsi frangi suhtes.

19 Kuna põhikohtuasja pooled sõlmisid lepingu notariaalselt tõestatud vormis, siis võis võlgniku poolt oma kohustuste täitmata jätmisel sellest tuleneva nõude pöörata täitmisele ilma menetluseta Ungari kohtus.

20 12. aprillil 2016 andis notar panga taotlusel korralduse lepingu sundtäitmiseks. Zs. Dunai esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule sundtäitmise vastuväite, väites, et tegemist on tühise lepinguga, kuivõrd selles ei täpsustata krediidiasutuste seaduse § 213 lõike 1 punkti c nõuet eirates laenusumma vabastamisel ja laenu tagasimaksmisel kohaldatava kursi vahet.

21 Pank palus see vastuväide tagasi lükata.

22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Ungari seadusandja võttis põhiseaduse artikli 25 lõike 3 alusel 2014. aastal vastu mitu käesolevas asjas kohaldatavat seadust, millega sooviti rakendada üht Kúria (Ungari kõrgeima kohtu) kohtulahendit, mille viimane seoses välisvaluutal põhinevate laenudega tsiviilõiguse kohtupraktika ühtlustamiseks pärast Euroopa Kohtu 30. aprilli 2014. aasta kohtuotsust Kásler ja Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282) tegi. Selles kohtuotsuses oli Kúria (Ungari kõrgeim kohus) nimelt hinnanud ebaõiglaseks sellised tingimused nagu see, mida sisaldas laenuleping põhikohtuasjas, mille kohaselt laenu väljamaksmisel kohaldatakse ostukurssi ja laenu tagastamisel müügikurssi.

23 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu väitel oli põhikohtuasjas kohaldatavates seadustes nähtud ette, et niisugustest lepingutest kõrvaldatakse sellised tingimused, mis võimaldavad pangal kindlaks määrata, et kohaldatakse tema enda valuutaostu- ja müügikurssi, või et see asendatakse Ungari Keskpanga poolt fikseeritud vastava vääringu ametliku vahetuskursiga. Seadusandja selle sekkumisega kaotati lahknevus erinevate kasutatavate vahetuskursside vahel.

24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et selle *ad hoc* seadusandliku sekkumise tagajärjel ei saa vaidlust lahendav kohus tuvastada valuutapõhise laenulepingu tühisust, kuna muudatusega kõrvaldati tühisuse aluseks olev olukord; sellest tuleneb, et leping kehtib ja et tarbijal on kohustus kanda valuutakursi muutustest tulenevaid riske. Arvestades seda, et tarbija esitaski panga vastu nõude nimelt sellest kohustusest vabanemiseks, oleks eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt nimetatud lepingu kehtivuse tunnustamine vastuolus tarbija majanduslike huvidega.

25 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on ilmne, et Ungari seadusandja muutis laenulepingute sisu konkreetselt sellise tagajärjega, et ta mõjutas kohtuid tegema menetletavates kohtuasjades otsuseid pankade kasuks. See kohus kahtleb, kas selline olukord on kooskõlas Euroopa Kohtu poolt direktiivi 93/13 artikli 6 lõikele 1 antud tõlgendusega.

26 Mis puudutab otsuseid, mida Kúria (Ungari kõrgeim kohus) tsiviilõiguse ühetaolise tõlgendamise huvides võib teha ja mille hulka kuulub eelkõige 16. detsembri 2013. aasta otsus nr 6/2013 PJE, millega eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul kehtestatakse nõue, et sellised laenulepingud, nagu on

vaatluse all põhikohtuasjas, tuleks lugeda kehtivaks, märgib see kohus, et Kúria (Ungari kõrgeim kohus) nende otsuste vastuvõtmisel ei ole tagatud ei seadusega määratud kohtu poole pöördumise õigus ega õiglase kohtumenetluse nõuete järgimine. Sellegipoolest, ja kuigi menetlus nende vastuvõtmiseks ei ole võistlev, on need otsused siduvad kohtutele, kelle poole pöördutakse võistlevas menetluses.

27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab selles kontekstis Veneetsia komisjoni 90. plenaaristungil (Veneetsia, 16.–17. märts 2012) vastu võetud arvamuse „Arvamus, mis puudutab 2011. aasta seadust CLXII kohtunike staatuse ja tasustamise kohta ja 2011. aasta seadust CLXI kohtute korralduse ja halduse kohta Ungaris“ punktidele 69–75, mille kohaselt sellised Ungaris niinimetatud ühtlustamise menetluses tehtud kohtuotsused on põhiõiguste seisukohast küsitavad.

28 Sellistel asjaoludel otsustas Budai Központi Kerületi Bíróság (Buda esimese astme kohus, Ungari) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised küsimused:

„1. Kas [30. aprilli 2014. aasta kohtuotsuse Kásler ja Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282) resolutsiooni] punkti 3 tuleb mõista selliselt, et liikmesriigi kohus võib kõrvaldada tühise tingimuse müüja või teenuste osutaja ja tarbija vahel sõlmitud lepingus ka siis, kui lepingu kehtimajätmine on vastuolus tarbija majanduslike huvidega?

2. Kas Euroopa Liidule tarbijate kaitse kõrge taseme tagamiseks delegeeritud pädevusega ning Euroopa Liidu õiguse aluspõhimõtetega, nagu võrdsus seaduse ees, diskrimineerimiskeeld, õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele, on kooskõlas, kui liikmesriigi parlament muudab seadusega ühte liiki tsiviilõiguslikke tarbijalepinguid?

3. Kas jaatava vastuse korral eelmisele küsimusele on Euroopa Liidule tarbijate kaitse kõrge taseme tagamiseks delegeeritud pädevusega ning Euroopa Liidu õiguse aluspõhimõtetega, nagu võrdsus seaduse ees, diskrimineerimiskeeld, õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele, kooskõlas see, kui liikmesriigi parlament muudab seadusega valuutapõhiste laenulepingute erinevaid tingimusi teatavas osas tarbijate kaitse eesmärgil, kuid tekitades tervikuna sellise tarbijakaitse õigustatud huvidega vastuolus oleva õigusliku tagajärje,, et muudatuste tõttu jääb laenuleping jõusse ja tarbija on jätkuvalt kohustatud taluma vahetuskursi kõikumistest tulenevaid riske?

4. Kas selles osas, mis puudutab tarbijalepingu sisu, on Euroopa Liidule tarbijate kaitse kõrge taseme tagamiseks delegeeritud pädevusega ning Euroopa Liidu õiguse aluspõhimõtetega, nagu õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele kõikides tsiviilõiguslikes küsimustes, kooskõlas see, kui liikmesriigi kõrgeim kohtuinstants ja selle kohtupraktika ühtlustamise kolleegium juhib niinimetatud „tsiviilõiguslike kohtupraktika ühtlustamise kohtulahenditega“ vaidlust lahendava kohtu praktikat?

5. Kas jaatava vastuse korral eelmisele küsimusele on Euroopa Liidule tarbijate kaitse kõrge taseme tagamiseks delegeeritud pädevusega ning Euroopa Liidu õiguse aluspõhimõtetega, nagu õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele kõikides tsiviilõiguslikes küsimustes, kooskõlas see, kui liikmesriigi kõrgeim kohtuinstants ja selle kohtupraktika ühtlustamise kolleegium juhib niinimetatud „tsiviilõiguslike kohtupraktika ühtlustamise kohtulahenditega“ vaidlust lahendava kohtu praktikat, kui kohtupraktika ühtlustamise kolleegiumi liikmeid ei nimetata läbipaistvalt eelnevalt kindlaks määratud eeskirjade järgi ning kui selle kolleegiumi menetlus ei ole avalik ja kui *a posteriori* ei ole enam võimalik kindlaks teha selle menetluse asjaolusid, nagu kasutatud eksperdiarvamused ja õigusteaduslikud materjalid ning teave üksikute liikmete hääletamise kohta (nõustumine või eriarvamusele jäämine)?“

Menetlus Euroopa Kohtus

29 ZS. Dunai esitas Euroopa Kohtu kantseleisse 30. jaanuaril 2019 saabunud menetlusdokumendiga taotluse menetluse suulise osa uuendamiseks.

30 Ta väidab selle taotluse põhjenduseks sisuliselt, et kohtujurist väljendas oma ettepanekus kahtlust selle üle, milline täpne tähendus on neljandal ja viiendal küsimusel, mis käsitlevad Kúria (Ungari kõrgeim kohus) otsuseid, mis on tehtud õigusnormide ühtseks tõlgendamiseks. Zs. Dunai leiab seoses sellega, et Euroopa Kohtu jaoks on vaja kirjeldada asjaolusid, mis tema arvates on möödapääsmatud selleks, et Euroopa Kohus saaks aru nimetatud küsimuste tegelikust kontekstist, mis on eelkõige seotud asjaoluga, et Ungari kohtutel ei ole ei praktikas ega liikmesriigi õiguse sätte kohaselt mingit kohustust jätta arvesse võtmata õiguse ühetaoliseks tõlgendamiseks tehtud kohtuotsus, kui see on vastuolus liidu õigusega.

31 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 83 kohaselt võib kohus igal ajal, olles kohtujuristi ära kuulanud, uuendada menetluse suulise osa, eelkõige kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet või kui pool on pärast selle osa lõpetamist esitanud uue asjaolu, millel on otsustav tähtsus Euroopa Kohtu lahendile, või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle pooled või Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23 nimetatud huvitatud isikud ei ole vaielnud.

32 Euroopa Kohus leiab käesolevas asjas pärast kohtujuristi ärakuulamist, et tal on kogu vajalik informatsioon kohtuotsuse tegemiseks. Ta märgib lisaks, et ZS. Dunai esitatud tõendid ei kujuta endast uusi faktilisi asjaolusid Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 83 tähenduses.

33 Neil asjaoludel ei ole menetluse suulise osa uuendamiseks alust.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene kuni kolmas küsimus

34 Oma esimese kolme küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis takistavad vaidlust lahendaval kohtul rahuldada hagi, mis on esitatud välisvaluutapõhise laenulepingu tühistamiseks põhjendusel, et see sisaldab ebaõiglast tingimust, mis kehtestab tarbija kohustuse kanda kulud seoses asjaomase vääringu ostu- ja müügikursi vahega, isegi kui nimetatud kohus leiab, et lepingu kehtimajätmine oleks vastuolus tarbija huvidega, kuna viimane kannab nimelt edasi valuutariski, mis seisneb rahalises koormuses seoses omavääringu, milles laen välja makstakse, kursi võimaliku langusega välisvaluuta suhtes, milles laen tuleb tagastada.

35 Kõigepealt tuleb täpsustada, et kuigi esimesed kolm eelotsuse küsimust viitavad ainult valuutakursi vahet puudutavale tingimusele kui ebaõiglasele tingimusele, mis põhikohtuasja hageja väitel põhjendab laenulepingu tühistamist, siis eelotsusetaotlusest nähtub, et huvitatud isik viitab sellele ebaõiglasele tingimusele selleks, et vahetuskursi riskist vabaneda. Seetõttu ei saa välistada, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 57, et valuutariski tingimuse kohaldamisega seotud küsimus on põhikohtuasjas endiselt asjakohane, seda enam, et eelotsusetaotluse esitanud kohus võib omal algatusel hinnata, kas selline tingimus on ebaõiglane (vt selle kohta 7. augusti 2018. aasta kohtuotsus Banco Santander ja Escobedo Cortés, C-96/16 ja C-94/17, EU:C:2018:643, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika). Seega selleks, et anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldab viimasel lahendada tema menetluses oleva kohtuasja, tuleb kolmele esimesele küsimusele vastata ka sellise nõude hindamise aspektist, millega taotletakse niisuguse laenulepingu, nagu on käsitlusel põhikohtuasjas, tühistamist selle alusel, et valuutariski tingimus on ebaõiglane.

36 Sellega seoses, mis puudutab esiteks kursivahe tingimust, tuleneb eelotsusetaotlusest, et kolmes esimeses eelotsuse küsimuses osutatud õigusaktid hõlmavad seadust DH 1, seadust DH 2 ja seadust DH 3, mis on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 9–14 ja mis võeti vastu pärast nende laenulepingute sõlmimist, mida need õigusaktid käsitlevad selleks, et rakendada Kúria (Ungari kõrgeim kohus) otsust, mis tehti pärast 30. aprilli 2014. aasta kohtuotsust Kásler ja Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282). Nendes seadustes loetakse laenulepingutesse lisatud kursivahe tingimused ebaõiglaseks ja kehtetuks ning nendega asendatakse need tingimused tagasiulatuvalt selliste tingimustega, millega kohaldatakse kõnealuse vääringu konverteerimiseks Ungari Keskpanga kehtestatud ametlikku vahetuskurssi ning laenu tagasimaksmata summa konverteeritakse tulevikku suunatult riigi omavääringus nomineeritud laenuks.

37 Seoses viimati nimetatud tingimustega, mis kõnesolevate seadustega muutusid tagasiulatuvalt laenulepingute lisaks, otsustas Euroopa Kohus oma 20. septembri 2018. aasta kohtuotsuse OTP Bank ja OTP Faktoring (C-51/17, EU:C:2018:750) punktides 62–64, et sellised tingimused, mis on sisult samad mis kohustuslikud õigusakti sätted, ei kuulu direktiivi 93/13 reguleerimisalasse, kuna see direktiiv on selle artikli 1 lõike 2 kohaselt kohaldatav ainult müüja või teenuste osutaja ja tarbija vahel sõlmitud lepingu tingimustele, mis on kindlaks määratud liikmesriigi õigusnormides.

38 Neil asjaoludel ei käsitle esitatud kolm eelotsuse küsimust selliseid lepingutingimusi, mis on laenulepingutesse lisatud pärast nimetatud õigusaktide vastuvõtmist, vaid nende õigusaktide mõju tagatistele, mis tulenevad direktiivi 93/13 artikli 6 lõikest 1 seoses asjaomastes laenulepingutes algul sisalduva kursivahe tingimusega.

39 Seoses sellega tuleb märkida, et nimetatud artikli 6 lõikes 1 nõutakse, et liikmesriigid näeksid ette, et ebaõiglased tingimused ei ole tarbijale siduvad ning leping on kõnealustel tingimustel jätkuvalt siduv ainult juhul, kui seda on võimalik jätkata nii, et see ei sisalda ebaõiglasi tingimusi.

40 Selline lähenemine on kooskõlas eesmärgiga, mida Euroopa Liidu seadusandja direktiivi 93/13 raames ja eelkõige selle artikli 6 lõike 1 raames edendab, tingimusel, et Ungari seadusandja on lahendanud probleemid seoses krediidiasutuste tavaga sõlmida kursivahe tingimust sisaldavaid laenulepinguid, muutes neid tingimusi seadusandlikul teel ning jättes samal ajal laenulepingud kehtima. See eesmärk on nimelt taastada tasakaal lepinguosaliste vahel nii, et samal ajal säilitatakse põhimõtteliselt terve lepingu kehtivus, ja mitte tühistada kõik lepingud, mis sisaldavad ebaõiglasi lepingutingimusi (vt selle kohta 15. märtsi 2012. aasta kohtuotsus Pereničová ja Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, punkt 31).

41 Artikli 6 lõike 1 osas aga on Euroopa Kohus samuti leidnud, et seda artiklit tuleb tõlgendada nii, et ebaõiglaseks tunnistatud lepingutingimust tuleb põhimõtteliselt käsitada nii, et seda ei ole kunagi olemas olnud, mistõttu see ei saa mõjutada tarbijat nii, et selle tagajärg oleks sellise õigusliku ja faktilise olukorra taastamine, milles tarbija oleks nimetatud tingimuste puudumisel olnud (vt selle kohta 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Gutiérrez Naranjo jt, C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 61).

42 Kuigi direktiivi 93/13 artikli 7 lõikega 1 ei ole vastuolus see, kui liikmesriikide õigusaktidega lõpetatakse ebaõiglaste tingimuste kasutamine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad, on samuti tõsi, et seadusandjal tuleb selles kontekstis täita nõudeid, mis tulenevad kõnealuse direktiivi artikli 6 lõikest 1.

43 Nimelt see asjaolu, et teatavad lepingutingimused on õigusaktidega tunnistatud ebaõiglaseks ja kehtetuks ning asendatakse uute sätetega, et jätkata asjaomast lepingut, ei tohi nõrgendada tarbijatele tagatud kaitset, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 40.

44 Käesoleval juhul, kuivõrd Zs. Dunai hagi esitamise põhjuseks on kursivahe tingimus, mida pangaga sõlmitud leping algul sisaldas, tuleb eelotsustetaotluse esitanud kohtul kontrollida, kas liikmesriigi õigusnormid, millega selline tingimus tunnistatakse ebaõiglaseks, võimaldasid taastada õigusliku ja

faktilise olukorra, milles Zs. Dunai oleks olnud ilma sellise ebaõiglase tingimuseta, eelkõige olles aluseks õigusele nõuda tagasi alusetult saadud soodustusi, mille müüja või teenuste osutaja ebaõiglase tingimuse alusel tarbija kahjuks sai (vt selle kohta 31. mai 2018. aasta kohtuotsus Sziber, C-483/16, EU:C:2018:367, punkt 53).

45 Sellest tuleneb, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõikega 1 ei ole vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, mis takistavad vaidlust lahendaval kohtul tühistada selline laenulepingu ebaõiglane kursivahe tingimus, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kui tuvastatakse, et niisuguse tingimuse ebaõiglaseks tunnistamine võimaldab taastada sellise õigusliku ja faktilise olukorra, milles tarbija oleks ilma niisuguse ebaõiglase tingimuseta olnud.

46 Teiseks, mis puudutab valuutariski tingimusi, siis esiteks tuleb märkida, et Euroopa Kohus on juba leidnud 20. septembri 2018. aasta kohtuotsuse OTP Bank ja OTP Faktoring (C-51/17, EU:C:2018:750) punktides 65–67, et samad kaalutlused, mis esitati käesoleva kohtuotsuse punktis 36, ei tähenda, et sellised tingimused on tervikuna samuti väljaspool direktiivi 93/13 kohaldamisala, kuna nende õigusnormi muudatuste, mis tulenevad seaduse DH 1 artikli 3 lõikest 2 ja seaduse DH 3 artiklist 10, eesmärk ei olnud vastata kõikidele valuutariski tingimust käsitlevatele küsimustele seoses ajavahemikuga, mis ulatub laenulepingu sõlmimisest kuni Ungari forintitesse konverteerimiseni vastavalt seadusele DH 3.

47 Eelotsusetaotluse esitanud kohus näib siiski lähtuvat eeldusest, et tal ei ole seaduse DH 1, seaduse DH 2 ja seaduse DH 3 sätete alusel võimalik tühistada põhikohtuasjas kõne all olevat laenulepingut, kui on kindlaks tehtud, et valuutariski käsitlev lepingutingimus on ebaõiglane, ning arutleb, kas selline võimatus on kooskõlas direktiivi 93/13 artikli 6 lõikega 1.

48 Seoses sellega tuleb teiseks märkida, et nende lepingutingimuste osas, mis käsitlevad valuutariski ja mida kõnealused õigusaktide muudatused ei hõlmanud, ilmneb Euroopa Kohtu praktikast, et need lepingutingimused kuuluvad direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 kohaldamisalasse, kuna need määratlevad lepingu põhiobjekti, ning nende ebaõiglast laadi hinnatakse ainult juhul, kui liikmesriigi pädev kohus leiab pärast iga üksikjuhtumi hindamist, et müüja või teenuste osutaja on need koostanud selges ja arusaadavas keeles (vt selle kohta 20. septembri 2018. aasta kohtuotsus OTP Bank ja OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, punkt 68 ja seal viidatud kohtupraktika).

49 Kolmandaks, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et põhikohtuasjas kõne all olev valuutariski tingimus ei ole koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles nimetatud artikli 4 lõike 2 tähenduses, peab kohus kontrollima selle tingimuse ebaõiglust ja eriti seda, kas see vastuolus heausksuse tingimusega kutsub esile lepinguosaliste õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat (vt selle kohta 26. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, punkt 64).

50 Neljandaks, mis puutub järeldustesse, et selline tingimus võib olla ebaõiglane, siis nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 39, sätestavad liikmesriigid direktiivi 93/13 artikli 6 lõike 1 kohaselt, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on tarbijaga sõlminud, ei ole liikmesriigi õigusaktides sätestatud tingimustel tarbijale siduvad ning et leping jääb muus osas pooltele siduvaks, kui see saab kehtida ka ilma ebaõiglaste tingimusteta.

51 Mis puudutab viiendaks küsimust, kas niisugune laenuleping, nagu on kõne all põhikohtuasjas, tuleb tervikuna tühistada, kui leitakse, et selles sisalduv tingimus on ebaõiglane, siis esiteks tuleb rõhutada, nagu on juba märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 40, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõike 1 eesmärk on taastada tasakaal lepinguosaliste vahel, ja mitte tühistada kõik lepingud, mis sisaldavad ebaõiglasi lepingutingimusi. Teiseks peab leping jääma põhimõtteliselt kehtima ilma ühegi muu muudatuseta kui see, mis tuleneb ebaõiglaste lepingutingimuse kõrvaldamisest, kui liikmesriigi õigusnormide kohaselt on lepingu selline jätkamine õiguslikult võimalik (26. jaanuari 2017. aasta kohtuotsus Banco Primus,

C-421/14, EU:C:2017:60, punkt 71 ja seal viidatud kohtupraktika), ning seda tuleb kontrollida objektiivse lähenemise abil (vt selle kohta 15. märtsi 2012. aasta kohtuotsus Pereničová ja Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, punkt 32).

52 Käesoleval juhul, nagu on juba märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 48, määratleb valuutariski tingimus lepingu põhiobjekti. Seega, sellises olukorras ei näi lepingu jätkamine olevat õiguslikult võimalik, mida peab aga hindama eelotsusetaotluse esitanud kohus.

53 Sellega seoses nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud tõenditest, et ühest liikmesriigi vaidlusaluste õigusaktide sättest, mida põhikohtuasjas käsitletakse, nimelt seaduse DH 2 artikli 37 lõikest 1, tuleneb, et tarbija peab juhul, kui ta väidab, et ebaõiglane on mõni muu kui kursivahet puudutav lepingutingimus või selline lepingutingimus, mis lubab ühepoolselt intresse, kulusid või tasusid tõsta, samuti nõudma, et vaidlust lahendav kohus tunnistaks lepingu kehtivaks kuni kohtuotsuse tegemiseni. Seega takistaks see säte direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 rikkudes seda, et tarbija ei oleks seotud asjaomase ebaõiglase tingimusega vajaduse korral asjaomase lepingu tervikuna tühistamise kaudu, kui lepingut ei ole võimalik ilma nimetatud tingimuseta jätkata.

54 Lisaks tuleb ka märkida, et kuigi Euroopa Kohus tunnistas oma 30. aprilli 2014. aasta kohtuotsuses Kásler ja Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282, punktid 83 ja 84) võimalust, mille kohaselt liikmesriigi kohus saab asendada ebaõiglase tingimuse lepingu jätkamiseks liikmesriigi õiguse asendusliku sättega, siis tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et see võimalus piirdub juhtudega, kus kogu lepingu tühistamine põhjustaks tarbijale eriti kahjulikke tagajärgi, mistõttu tegemist oleks tema karistamisega (vt selle kohta 7. augusti 2018. aasta kohtuotsus Banco Santander ja Escobedo Cortés, C-96/16 ja C-94/17, EU:C:2018:643, punkt 74, ning 20. septembri 2018. aasta kohtuotsus OTP Bank ja OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, punkt 61).

55 Põhikohtuasjas nähtub aga eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt tuvastatust, et lepingu kehtimajätmine oleks vastuolus Zs. Dunai huvidega. Eelmises punktis osutatud asendamine ei tundu seega käesoleval juhul olevat põhjendatud.

56 Eelnevaid kaalutlusi arvesse võttes tuleb esimesele kolmele küsimusele vastata, et direktiivi 93/13 artiklit 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et:

– sellega ei ole vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis takistavad vaidlust lahendaval kohtul rahuldada nõue tühistada laenuleping valuutakursi vahet puudutava ebaõiglase tingimuse tõttu, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kui niisuguse tingimuse ebaõiglaseks tunnistamine võimaldab taastada sellise õigusliku ja faktilise olukorra, milles tarbija oleks olnud ilma selle ebaõiglase tingimuseta, ja

– sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis niisuguses olukorras, nagu on käsitlusel põhikohtuasjas, takistavad vaidlust lahendaval kohtul rahuldada nõue tühistada laenuleping valuutariski puudutava ebaõiglase tingimuse tõttu, kui on tuvastatud, et see tingimus on ebaõiglane ja et leping ei saa ilma nimetatud tingimuseta kehtida.

Neljas ja viies küsimus

57 Oma neljanda ja viienda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Euroopa Liidu õigust, eelkõige tõhusa õiguskaitse ning õiglase kohtuliku arutamise põhimõtet, mis – võttes arvesse Euroopa Liidu eesmärki tagada tarbijate kõrgetasemeline kaitse – välistab, et liikmesriigi madalama astme kohtud on oma õigusemõistmisega seotud ülesannete täitmisel õiguse ühtse tõlgendamise tagamiseks seotud kõrgema astme kohtu nagu Kúria (Ungari kõrgeim kohus) abstraktsete ja üldist laadi otsustega.

58 Kõigepealt on tõsi, et selgitamaks oma kahtlusi selles osas, kas põhikohtuasjas käsitletav ühtlustamise menetlus on kooskõlas liidu õigusega, viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus oma neljanda ja viienda küsimuse põhjendamiseks mitte üksnes Euroopa Liidule tarbijate kaitse kõrge taseme tagamiseks delegeeritud pädevusele ja õiguse aluspõhimõtetele, nagu õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õigus õiglasele kohtulikule arutamisele, vaid ka liidu õiguse teatavatele konkreetsetele sätetele, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklis 47. Nende küsimuste ese on siiski väga üldiselt Ungari kohtusüsteemi korraldus ja meetmed, mis selle liikmesriigi kohtupraktika ühtsuse tagamiseks ette on nähtud.

59 Siiski, nagu märkis sisuliselt ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 103 ja 106, tundub esiteks, et see aspekt on ainult väga kaugelt seotud põhikohtuasjaga, mis käsitleb tarbija nõuet, et ta vabastataks sõlmitud laenulepingust selles sisalduva ebaõiglase tingimuse tõttu, ning teisalt nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu edastatud teabest, et nüüdseks on need seadused DH 1, DH 2 ja DH 3, mis on Ungari kohtute jaoks siduvad tarbijate kaitsel ebaõiglaste tingimuste eest, nagu on kõne all põhikohtuasjas, ja mitte enam Kúria (Ungari kõrgeim kohus) selles küsimuses tehtud kohtuotsused, kuna need õigusaktid on vastu võetud nimetatud kohtuotsuste rakendamiseks.

60 Neid kaalutlusi silmas pidades tuleb seega tõdeda, et neljanda ja viienda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas direktiiviga 93/13 koostoimes harta artikliga 47 on vastuolus see, et liikmesriigi kõrgem kohus võtab ühetaolise tõlgendamise eesmärgil vastu siduvaid otsuseid selle kohta, kuidas tuleb kõnealust direktiivi rakendada.

61 Sellega seoses saab neile küsimustele vastata jaatavalt, kui esiteks ei võimaldaks need kohtuotsused pädeval kohtul tagada direktiivi 93/13 õigusnormide täielikku õigusmõju, jättes vajaduse korral omal algatusel kohaldamata mis tahes liikmesriigi õigusnormi, isegi kui see võeti vastu hiljem, sealhulgas igasuguse sellega vastuolus oleva liikmesriigi kohtupraktika, ilma et ta peaks taotlema või ootama eelnevalt nende seadusandlikul, kohtulikul või muul põhiseaduslikul teel kõrvaldamist, ja teiseks oleks takistatud tema valikuvabadus taotleda Euroopa Kohtult eelotsust (vt selle kohta 5. aprilli 2016. aasta kohtuotsus, PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, punktid 34, 40 ja 41 ning seal viidatud kohtupraktika).

62 Siiski ei nähtu Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei saaks selliseid otsused tühistada, kui ta peab seda vajalikuks, et tagada direktiivi 93/13 täielik toime, ning – nagu selgub käesolevas asjas – ei saaks esitada selles küsimuses eelotsusetaotlust Euroopa Kohtule. Lisaks ei nähtu selle toimiku materjalidest, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei suuda käesoleval juhul tagada hageja õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, selleks et kaitsta oma õigusi, mis võivad tema jaoks neist tuleneda.

63 Peale selle, nagu kohtujurist on seoses sellega oma ettepaneku punktis 113 märkinud, on Euroopa Kohus 7. augusti 2018. aasta kohtuotsuse Banco Santander ja Escobedo Cortés (C-96/16 ja C-94/17, EU:C:2018:643) punktis 68 otsustanud, et ei saa välistada, et liikmesriikide kõrgeimatel kohtutel on liikmesriigi õiguse tõlgendamise ühtlustamise kohustusest tulenevalt ja õiguskindluse huvides õigus direktiivi 93/13 järgides välja töötada teatavad kriteeriumid, mille alusel alama astme kohtud peavad hindama, kas lepingutingimused on ebaõiglased.

64 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb neljandale ja viiendale küsimusele vastata, et direktiiv 93/13 tõlgendatuna koostoimes harta artikliga 47 ei välista seda, et liikmesriigi kõrgeim kohus võtab ühetaolise tõlgendamise tagamiseks vastu siduvaid otsuseid selle kohta, kuidas rakendada nimetatud direktiivi, tingimusel et need ei takista pädeval kohtul tagamast nimetatud direktiivis ette nähtud õigusnormide täielikku toimet ning tagada tarbijatele tõhus õiguskaitsevahend, selleks et kaitsta oma õigusi, mis võivad tema jaoks neist tuleneda, ega pöördumast selleks Euroopa Kohtu poole, esitades eelotsusetaotluse, mida tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul siiski kontrollida.

Kohtukulud

65 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukuud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. **Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega**

   – **ei ole vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, mis takistavad vaidlust lahendaval kohtul rahuldada nõue tühistada laenuleping valuutakursi vahet puudutava ebaõiglase tingimuse tõttu, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kui niisuguse tingimuse ebaõiglaseks tunnistamine võimaldab taastada sellise õigusliku ja faktilise olukorra, milles tarbija oleks olnud ilma selle ebaõiglase tingimuseta, ja**

   – **on vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, mis niisuguses olukorras, nagu on käsitlusel põhikohtuasjas, takistavad vaidlust lahendaval kohtul rahuldada nõue tühistada laenuleping valuutariski puudutava ebaõiglase tingimuse tõttu, kui on tuvastatud, et see tingimus on ebaõiglane ja et leping ei saa ilma nimetatud tingimuseta kehtida.**

2. **Direktiiviga 93/13 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 ei ole vastuolus see, kui liikmesriigi kõrgeim kohus võtab ühetaolise tõlgendamise tagamiseks vastu siduvaid otsuseid selle kohta, kuidas rakendada nimetatud direktiivi, tingimusel et need ei takista pädeval kohtul tagamast nimetatud direktiivis ette nähtud õigusnormide täielikku toimet ning tagamast tarbijatele tõhus õiguskaitsevahend, selleks et kaitsta oma õigusi, mis võivad nende jaoks neist tuleneda, ega pöördumast selleks eelotsusetaotlusega Euroopa Kohtu poole, mida tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul siiski kontrollida.**

Allkirjad